

BIULETYN URBACT

Maj 2011

#18

Fot. Arch. UM Białystok

Białystok – partner w projekcie REDIS

European Union
European Regional Development Fund

Connecting cities
Building successes

Biuletyn URBACT nr 18 – maj 2011

Poniżej osiemnaste wydanie biuletynu URBACT, który co miesiąc informuje Państwa o aktualnościach związanych z Programem oraz ciekawostkach z europejskich miast.

Z bliska:

URBAN HOTSPOT 2.0, wyzwanie integracji centrów wiedzy w mieście

Streszczenie artykułu Willera Van Widen, opublikowanego w URBACT Tribune 2010

Miasta europejskie rozwijają centra wiedzy na wiele różnych sposobów: parki naukowe, kreatywne dzielnice, dzielnice wzornictwa, itp. Ośrodki naukowe oraz częściej są tworzone i rozwijane w centrach miast zamiast na terenach podmiejskich. W takiej sytuacji kluczową kwestią staje się rozwiązywanie konfliktu interesów oraz integracja ośrodków naukowych w tkankę miasta.

Projekt [REDIS](#) jednoczy 8 miast ([Magdeburg](#), [Wiedeń](#), [Pireus](#), [Manresa](#), [Newcastle](#), [Halle](#), [Aarhus](#), [Białystok](#)), które rozwijają centra naukowe oraz poszukują sposobów optymalnej ich integracji w tkankę miejską.

Wzmacnianie profilu miasta poprzez stawanie się „miastem wiedzy”

Parki naukowe przez długi czas były najbardziej widocznym przejawem gospodarki opartej na wiedzy. Miasta inwestują w nie z wielu powodów, szczególnie aby tworzyć miejsca pracy oparte na specjalistycznej wiedzy pracowników. Dla przykładu Newcastle ma ambicję stać się znaczącym brytyjskim „[miastem wiedzy](#)” i ten cel jest częścią strategii miasta pozwalającej wyjść z gospodarczego i finansowego kryzysu. Aby tego dokonać, Newcastle rozwija wielką „dzielnice naukową” w dawnym browarze w centrum miasta.

Rzeczywiście, w ciągu ostatniej dekady, rozwinięto nowe typy „centrów naukowych”, bazujących na pojawiających się polach tematycznych, niezwiązanych z nauką i technologią. Pojawiły się sektory kreatywne, stanowiące obiecującą dziedzinę. Barcelona stworzyła taki typ dzielnicy kreatywnej w [@22 district](#).

Motywy rozwoju gospodarczego w inwestowaniu w kreatywne dzielnice są podobne do tych, które kryją się za tworzeniem bardziej „tradycyjnych” parków naukowych. Jednakże nowe typy centrów naukowych są inne z perspektywy rozwoju miejskiego. Tworzą bardziej żywą, miejską atmosferę, która spełnia oczekiwania typu osób w nich pracujących.

Wyzwanie integracji: dobre praktyki Dublina i Magdeburga

Rozwój miejskich centrów wiedzy i ich integracja w tkankę miejską w trwałe sposoby to skomplikowane wyzwania. W grę wchodzi wiele podmiotów, a ich interesy w oczywisty sposób się różnią. Nowe miejskie centra wiedzy są zatem miejscami walki tych rozbieżnych interesów.

Poprzez dobrze poprowadzony proces konsultacji, Dublin znalazł sposób konfrontacji z tym wyzwaniem. Miasto od roku 2000 rozwija „[Centrum cyfrowe](#)”. To specjalistyczny klaster firm ICT i mediowych,

zlokalizowany w obszarze dotkniętym kryzysem gospodarczym z wysokim bezrobociem, niskim poziomem edukacji i stosunkowo wysokim wskaźnikiem przestępczości: *the Liberties*.

Agencja Rozwoju Centrum Cyfrowego (DHDA) została powołana, aby pogodzić rozbieżne interesy na tym obszarze. Pozyskuje grunty i prowadzi interesy z prywatnymi deweloperami w celach komercyjnych (handel, mieszkalnictwo).

Zarówno rząd, jak i mieszkańcy chcieli uniknąć tego, aby Centrum Cyfrowe stało się "elitarną wyspą" w centrum zdegradowanej dzielnicy. Dlatego też przeprowadzono proces konsultacji z głównymi podmiotami jeszcze przed przystąpieniem do inwestycji (Gminne Partnerstwo Publiczno-Prywatne). Mieszkańcy sformułowali swoje życzenia i pomysły, które stały się wytycznymi dla procesu inwestycyjnego. Prywatni deweloperzy postępują zgodnie z tymi wytycznymi.

Poza tym, wszyscy uczestnicy sygnalizowali znaczenie szkolenia i edukacji jako łącznika pomiędzy Centrum Cyfrowym a obszarem *the Liberties*. Aby lepiej odpowiedzieć na te potrzeby, agencja podpisała porozumienie z 16 szkołami na realizację sesji szkoleniowych w zakresie ICT we współpracy z najemcami z Centrum Cyfrowego. Wycieczki uczniów do centrum są również sposobem nawiązywania kontaktu mieszkańców z Centrum. To dobry przykład, jak kluczowe znaczenie ma zarządzanie zaangażowanymi podmiotami: to nie może być jedynie okazjonalna konfrontacja zawodowych planistów ze zwykłymi mieszkańcami lub przedsiębiorcami na etapie planowania, ale raczej stały dialog.

Ostatecznie, centra wiedzy przyczyniają się do odnowy wielu innych miast i dzielnic. Dla przykładu w [Magdeburgu](#), partnerze wiodącym projektu REDIS, wyzwaniem jest dopasowanie interesów uniwersytetu i miasta w postaci zagospodarowania dawnego obszaru portu rzecznego w „[Port naukowy](#)” z firmami technologicznymi, zlokalizowanego obok kampusu uniwersyteckiego.

Więcej:

- [REDIS – strona projektu](#) – strona internetowa URBACT
- [2010 URBACT Tribune](#) - strona internetowa URBACT
- [Strategia Newcastle jak wyjść z kryzysu](#) - strona internetowa URBACT

PORTRET:

**Wolfgang Domian, Dyrektor Zarządzający magistratem w [Leoben](#),
25-tysięcznego miasta w Austrii**

Wolfgang Domian, Partner Wiodący projektu URBACT [OP-ACT](#) jest człowiekiem przekonany do swoich wizji – poniżej dzieli się nimi z nami.

**Zmniejszająca się liczebnie populacja w małych i średnich miastach nie jest wyrokiem:
„Inspirujmy się dobrymi przykładami innych”**

Po skończeniu studiów prawniczych w Graz, Wolfgang Domian pracował jako osoba odpowiedzialna za rejon Niemiec, Wielkiej Brytanii i północnej Europy w dziale sprzedaży Voestalpine – państwowej firmy

wydobywczo-hutniczej. W 1985 roku wybrał powrót do swojego miasta rodzinnego Leoben i poświęcił pracy w administracji publicznej.

Ścieżka jego kariery jest poniekąd nietypowa, ponieważ mieszkańcy Leoben – szczególnie młodzi – są często zmuszeni do opuszczenia miasta aby znaleźć pracę gdzie indziej. Jednak miastu nie brak silnych punktów. Wolfgang Domian nadmienia na przykład architekturę podobną jak w Wiedniu i szczególnie przyjazną atmosferę. „Latem” - mówi - „wszyscy gromadzą się na centralnym placu, odnowionym w 2000 roku, tworzącym gigantyczny salon pod gołym niebem”. Innym atutem jest prestiżowa uczelnia, która od XIX wieku szkoli inżynierów, poszukiwanych dla swoich kompetencji przez największe światowe firmy przemysłowe. Jednakże od kilkunastu lat zmniejsza się liczebność populacji Leoben, przede wszystkim w rezultacie zmniejszania się liczby miejsc pracy w przemyśle. Obecnie Voestalpine zatrudnia tylko 2500 osób w porównaniu z 9000 z roku 1990. Paradoksalnie, zmniejszanie się populacji częściowo wyjaśnia fakt, że poziom bezrobocia wciąż jest poniżej średniej krajowej.

Wyzwanie: odnowa miasta i regionu

Wyzwaniem stojącym przed Wolfgangiem Domianem i jego zespołem jest stworzenie warunków rozwoju gospodarczego, który utrzyma mieszkańców lub nawet skłoni ich do powrotu. Aby tego dokonać, zawiazali partnerstwo z uniwersytetem w celu rozwoju przedsiębiorczości w mieście i regionie. Te projekty są finansowane w największej części przez uniwersytet z funduszy badawczych oraz przez państwo austriackie, jak również przez miasto Leoben, które współuczestniczy pod warunkiem lokowania siedziby i działalności firmy w mieście. Rolą Wolfganga Domiana jest negocjowanie kontraktów, tworzenie firm oraz precyzyjne określanie roli miasta w ich działalności.

Łączenie źródeł finansowania na rzecz efektywnego rozwoju lokalnego

Bardziej ogólnie, jego misja odzwierciedla działania dyrygenta w orkiestrze: musi osiągnąć sukces w łączeniu różnych środków finansowych, pochodzących z UE, państwa austriackiego i miasta w celu poprawy lokalnej “rentowności” i wzajemnego dopasowania projektów. „Rozwój wyłącznie turystyki ma małe znaczenie, jeśli w tym samym czasie nie rozwiniemy działań lokalnych i kulturalnych miasta” mówi Wolfgang Domian. Zatem pomysł polega na tym, żeby łączyć projekty i środki finansowe dla spójnego i efektywnego rozwoju horyzontalnego.

Korzyści z doświadczeń i pomysłów innych: projekt OP-ACT

Projekt URBACT OP-ACT (Opcje działań na rzecz strategicznego pozycjonowania małych i średnich miast), którego liderem jest miasto Leoben, przyjął właśnie takie założenie i podejście. Rzeczywiście, OPACT poszukuje sposobów na rejestrowanie negatywnych zmian w populacji małych i średnich miast przemysłowych oraz na promowanie strategii współpracy regionalnej i działań synergicznych. Celem jest podkreślenie czasem niedocenianych walorów tych miast, aby ustabilizować sytuację finansową oraz spadek zaludnienia oraz aby zachęcać młodych ludzi do pozostania. Na szczeblu regionalnym zadaniem jest łączenie zasobów, aby zapewnić mieszkańcom takie same usługi i możliwości, jakie można znaleźć w większych miastach oraz aby generować trwałe działania gospodarcze.

Wolfgang Domian wyjaśnia, że jego zaangażowanie w projekt już spowodowało wymianę idei, informacji i dyskusje na temat wspólnych wyzwań, włącznie z kwestią utrzymywania stałej liczby młodych ludzi w

regionach ze słabą dynamiką gospodarczą; mobilizowanie osób, które niedawno przeszły na emeryturę, do działań na rzecz wspólnego dobra; migracje ludności. Te kwestie pozwoliły Wolfgangowi naprawdę docenić znaczenie znajomości języków i prowadzenia dyskusji.

“Dyskutowanie z europejskimi partnerami, żeby każdy z nas nie musiał za każdym razem od nowa wymyślać koła, to kwestia kluczowa. Jest wiele ciekawych pomysłów, a nie chodzi o to, żeby je kopiować dosłownie w identycznej formie, ale by zaadaptować je w lokalnym kontekście. Trzeba zrozumieć system i w jaki sposób pomysł się w niego wpisuje. Można potem adaptować strukturę i wpasować ideę na potrzeby lokalnych wyzwań.”

Życiorys:

- 1957: urodzony w Leoben
- 1976-1983: doktorat z prawa na Uniwersytecie w Graz
- 1984-1985: Kierownik działu sprzedaży na Niemcy, Wielką Brytanię i Europę Północną w firmie Voestalpine
- 1985-1998: Szef działu prawnego miasta Leoben
- Since 1998: Szef administracji miejskiej w Leoben
- Since 2009: Partner Wiodący w projekcie URBACT OP-ACT

Więcej:

- [OP-ACT](#) – strona internetowa URBACT

URBAKTUALNOŚCI

WŁOCHY

Active A.G.E – Strategie dla miast ze starzejącą się populacją

[Active A.G.E](#) jest projektem URBACT zajmującym się sposobami aktywizacji osób starszych. Głównym celem jest wspomaganie [9 miast partnerskich](#) w aktywnym przeciwdziałaniu wpływowi niekorzystnych zmian demograficznych. Projekt skupia się na trzech specyficznych podtematach: Wiek i gospodarka; Wiek i usługi opiekuńcze oraz Wiek i brak poczucia bezpieczeństwa. [Konferencja kończąca projekt odbędzie się w Rzymie \(Włochy\) w dniach 19-20 maja 2011.](#)

BELGIA

OPENCities – Otwarcie miast w celu przyciągnięcia i zatrzymania populacji migrantów oraz walory różnorodności

Przybycie sporej liczby nowych mieszkańców do miast tworzy wielkie możliwości dla innowacji i postępu w rozwoju społecznym, gospodarczym i kulturalnym. [OPENCities](#) jest projektem URBACT, w którym uczestniczy [9 miast partnerskich](#) z całej Europy pod przewodnictwem Belfastu. Projekt zajmuje się poszukiwaniem sposobów, jak miasta mogą przyciągnąć i zatrzymać populacje migran-

tów oraz jakie inicjatywy można podjąć, aby stać się popularnym wśród międzynarodowych pracowników destynacją.

Konferencja kończąca projekt OPENCities odbędzie się w Brukseli (Belgia) w dniach **24-25 maja 2011.**

BELGIA

Building Healthy Communities – Identyfikacja czynników miejskich wpływających na zdrowie oraz tworzenie warunków w miastach na przygotowywanie polityk zdrowotnych dla swoich mieszkańców

[Building Healthy Communities](#) jest projektem URBACT, w którym [10 miast partnerskich](#) pracuje nad kapitalizacją wiedzy i praktyk związanych z miejskimi czynnikami wpływającymi na zdrowie. Tematem projektu jest również tworzenie warunków w miastach na przygotowanie i wdrożenie polityk ochrony zdrowia dla mieszkańców.

Konferencja kończąca projekt odbędzie się w Brukseli (Belgia) w dniu 7 czerwca 2011.

Więcej:

- [Projekty URBACT](#) - strona internetowa URBACT
- [Wnioski z 6 projektów URBACT: Publikacje końcowe!](#) - strona internetowa URBACT

DZIAŁANIA KRAJOWEGO PUNKTU KONTAKTOWEGO URBACT II

Seminaria tematyczne dla członków Lokalnych Grup Wsparcia i koordynatorów polskich projektów URBACT – relacja ze spotkania w Krakowie

W dniach 9-10 maja br. w Krakowie odbyło się **trzecie, ostatnie seminarium tematyczne** dla członków Lokalnych Grup Wsparcia i koordynatorów polskich projektów URBACT. Spotkania były realizowane w ramach współpracy partnerów Krajowego Punktu Kontaktowego URBACT (Związek Miast Polskich, Śląski Związek Gmin i Powiatów oraz Instytut Rozwoju Miast), Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i Sekretariatu URBACT w Paryżu.

Celem seminariów było powiększenie wiedzy członków Lokalnych Grup Wsparcia URBACT z polskich projektów na temat procesów rozwoju miast oraz wzmocnienie ich osobistych umiejętności współpracy w grupie, przewodzenia procesom rozwoju lokalnego, itp.

Lokalne Grupy Wsparcia, których powołanie stanowi obowiązkowy element realizacji projektów URBACT w każdym mieście partnerskim, są wyrazem powszechnej już europejskiej praktyki włączania wszystkich zainteresowanych danym tematem podmiotów w całość procesu – od etapu planowania do wdrażania i monitorowania zmian. W skład takich grup wchodzi przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych, specjaliści danej tematyki, członkowie społeczności lokalnych, organizacje pozarządowe, lokalni liderzy, itd. Partycypowanie w każdym z etapów daje takim projektom siłę w trakcie realizacji i trwałość po ich zakończeniu.

W krakowskim spotkaniu wzięły udział 42 osoby. Tematem, wokół którego zbudowano program tego seminarium, była **rewitalizacja jako zintegrowane podejście dla zdegradowanych obszarów miast**. W spotkaniu wzięli udział m.in. przedstawiciele Sekretariatu URBACT, Philip Stein - URBACT Pole Manager oraz James Devitt – przedstawiciel brytyjskiego miasta Kirklees.

Uczestnicy seminarium zgodnie stwierdzili, że rewitalizacji nie da się zaplanować i wdrożyć „odgórnie”, z perspektywy urzędników. Ten długotrwały i skomplikowany proces, aby być owocnym, musi angażować wszystkie zainteresowane strony. Dodatkowo, mieszkańcy i osoby związane z danym obszarem powinny być włączone w całość procesu od samego początku etapu planowania zmian, poprzez wszystkie etapy wdrożeniowe. W wielu, nie tylko polskich przykładach widać, że udział społeczności lokalnej musi być inicjowany i we wstępnym okresie podtrzymywany przez władze samorządowe. Są one w stanie zapewnić podstawowe niezbędne narzędzia, w tym finansowe, i czuwać nad takim wykorzystaniem potencjału mieszkańców, aby osiągnąć wcześniej wspólnie określone cele. Istotnym jest włączanie przedstawicieli zróżnicowanych grup wiekowych, społecznych, o różnych korzeniach, kulturze, doświadczeniach. Współtworzenie i uczestnictwo tworzą poczucie odpowiedzialności za „swój” teren, systematycznie tworzą/wzmacniają poczucie patriotyzmu lokalnego tej najmniejszej obszarowo skali. Obserwacją wielu osób zaangażowanych w procesy rewitalizacyjne jest to, że przejawy społeczeństwa obywatelskiego rodzą się coraz szybciej i coraz silniej, potrzebując coraz mniejszych bodźców wyzwalających takie działania. Dowodzi to słuszności edukacji dzieci i młodzieży w zakresie odpowiedzialności za lokalne środowisko. Dodatkowo miasta w coraz większym stopniu potrafią wykorzystać potencjał lokalny i oddolne inicjatywy.

Zauważono, że wciąż jednak struktury urzędów na różnych szczeblach nie są przygotowane do pracy nad międzywydziałowymi, interdyscyplinarnymi projektami – a projekty dotyczące rewitalizacji mają właśnie taki wymiar. Kuleje komunikacja pozioma w jednostkach urzędów, co czasem powoduje dublowanie działań, zwiększając koszty. Większość uczestników seminarium zgodziła się, że w urzędach miast brakuje koordynatorów ds. rewitalizacji, których zadaniem byłoby z jednej strony identyfikowanie oddolnych potrzeb i inicjatyw, z drugiej strony – pomoc w wyszukiwaniu możliwości finansowania tych działań z różnych środków dostępnych zarówno w budżecie lokalnym, jak i w funduszach regionalnych czy strukturalnych. Podkreślano również, że proces planowania zmian na danym obszarze powinien być przeprowadzony w ramach szerokich konsultacji, po których powstaje zintegrowana wizja rozwoju, podzielona na etapy i wdrażanie tych etapów powinno być dopasowane do możliwości finansowych gminy.

James Devitt z Kirklees w Wielkiej Brytanii przedstawił, w jaki sposób jego miasto zaplanowało i prowadzi procesy rewitalizacji. Obszar miasta w tej wizji potraktowano całościowo, skupiając się na wpływie, jaki lokalne działania wywrą w innych częściach miasta. Kirklees prowadzi planową gospodarkę przestrzenną, nie pozwalając na zbyt wysokie budynki, które zaburzyłyby historyczny krajobraz miasta. Jednocześnie, przy znaczącym współdziałaniu społeczności lokalnych, miasto odzyskuje dla mieszkańców przestrzeń, utraconą w wyniku wcześniejszych chaotycznych działań (powrót „życia” do centrum miasta wraz z odnową drobnego handlu, przywrócenie terenów rekreacyjnych i wysokojakościowej przestrzeni publicznej nad rzeką, rezygnacja z oddalonego od centrum kampusu uniwersyteckiego na rzecz rozproszenia budynków uczelni w kilku punktach centrum, aby obecność studentów wpływała na wszystkie aspekty funkcjonowania centrum, itp.).

Na stronie www.urbact.pl znajduje się relacja ze spotkania oraz prezentacje prelegentów.

*Biuletyn jest materiałem przygotowywanym przez
Krajowy Punkt Kontaktowy Programu URBACT
na podstawie informacji przesyłanych przez Sekretariat Programu.*

Krajowy Punkt Kontaktowy Programu URBACT – Polska

tel. 061 633 50 61

fax: 061 633 50 60

email: info@urbact.pl

www.urbact.pl

Partnerzy Projektu

Instytut Rozwoju Miast

ul. Cieszyńska 2
30-015 Kraków

www.irm.krakow.pl

Związek Miast Polskich

ul. Robocza 46A
61-517 Poznań

www.zmp.poznan.pl

**Śląski Związek Gmin
i Powiatów**

ul. Stalmacha 17
40-058 Katowice

www.silesia.org.pl

European Union
European Regional Development Fund

Connecting cities
Building successes

